

Na to prošnja in pa na podobno prošnjo z dne 30. marca t. l. ter na njegovo na seji c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 15. oktobra 1915 stavljenemu resolucijo, je prejel predsednik ljubljanskega učiteljskega društva dne 4. t. m. to-le rešitev:

Deželni odbor ondodnima vlogama z dne 30. marca in 24. avgusta 1915 za podelitev 50% stanovanjske doklade onemu ljubljanskemu učiteljskemu, ki je do sedaj še nima, ni mogel ugoditi.

Kakor kaže namreč določilo § 119. načrta novega šolskega zakona, je zavzel deželni zbor načelno stališče, da naj v bodoče zadenejo tudi ljubljanske stanarine občino.

Posplošenje stanarinske doklade v Ljubljani na stroške dežele bi bilo tedaj v protislovju s stališčem deželnega zbora, četudi iz primernostnih razlogov noče v sedanjih razmerah preklicati svojedobnih dovolitev nekaterim ljubljanskim učiteljem.

Deželni odbor pa bi pozdravil, če bi dovolila mestna občina ljubljanska stanarinsko doklado ostalim ljubljanskim učiteljem v enaki izmeri, kakor jo izplačuje nekaterim deželnim odborom.

Od deželnega odbora kranjskega, v Ljubljani, dne 25. novembra 1915

Deželni glavar:
Dr. Šusteršič I. r.

Tako je delo naše narodne šole.

»Edinost« z dne 5. t. m., št. 337, piše: V sredo zvečer — t. j. dne 1. t. m. — smo imeli v našem »Narodnem domu« znamenit in redek dogodek. Proslavili smo 67letnico vladanja našega častiljivega, sivolasega vladarja. Povabilu naše ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda se je odzvala cela vrsta gostov odličnega službenega in socialnega položaja. Vemo, da se je to zgodilo v prvi vrsti zaradi vzvišenega pogoja naši prirreditvi. Toda srečno naključje je bilo, da so ti redki gostje prisostvovali absolutno najlepši in najuspelejši slavnosti, kar so jih naši šolski zavodi kdaj priredili s svojo mladino. Gostje so gledali na svoje oči uspehe našega vzgojevalnega in kulturnega dela — v naši narodni in javni šoli. Gostje so se divili in so z odkritim in najlaskavejšim priznanjem glasno govorili o vsem, kar so videli in čuli. Na svoje oči, na lastna ušesa so se uverili, kako in v kakem duhu se vzgaja mladina v naši narodni šoli. Njihovi sodbi je dal iskrenega izraza odlični Nemec v privatnem razgovoru, kakor smo povedali v petkovi številki. Divil se je nastopu naše mladine in s slastjo je poslušal našo narodno pesem — to verno zrcalo naše narodne duše. Milina te pesmi mu je segala do duše. *) A mi pravimo, da narod, ki ima toliko zakladov blagega čuvstvanja, lepote in miline v svoji pesmi, in ki to pesem prepeva s tako vernostjo, tako ljubeznijo — notri iz duše ven — mora biti dober, blag in pošten v svoji duši, kakor je mila in lepa njegova pesem.

*) Dotični Nemec, glasbenik-strokovnjak, je dejal: »Izredno mi je ugajala ta Vaša prireditve. Da, te Vaše narodne pesmi! Koliko glasbe, koliko ženka je v njih! Krasne so! In kako precizno so jih izvajali otroci, s kako gotovostjo! Čast pevovodji, (to je naš tovariš Karel Mahkota. Op. ured.) ki je v kratkem času treh tednov dosegel tak uspeh. In glasovi! Sopranček je žvrgolel kakor škripanček. Pa tudi alt. In še nekaj, kar mi je ugajalo najbolj: Vi ste vsi tako lepo med seboj (da uporabljamo prav njegov izraz), pri Vas ni nobene razlike med zgoraj in spodaj, kakor ena družina ste. Glejte, ravno v tem je Vaš uspeh. Pri nas, žal, ni tako. Pri nas je prevelika razlika med posameznimi sloji, in zato tako beži naše delavstvo v socialno demokracijo!« — Kako dobro de človeku, ki ljubi svoj narod, če čuje take besede iz ust resnega moža-poštenjaka druge narodnosti, ki je prvokrat imel priliko, da čuje našo krasno narodno pesem, ki je prvokrat preživel nekoliko trenutkov med nami. — Da, ko bi vsi itsti, ki so nam hoteli ali nehoti prizadejati po krivem toliko gorja, vsaj enkrat prišli med nas, da bi nas spoznali! In kako lahko bi nas spoznali! Saj ni nič narejena v nas in na nas. Kakor je narejena in prav zato tako lepa naša narodna pesem, da se mora priljubiti vsakomur, kdor jo čuje in posluša ne samo z ušesi, temveč tudi s srcem, tako nenarejena, preprosta, a prav zato poštena in lepa je duša našega naroda. Vrzite od sebe predsodke, pridite k nam in spoznavajte nas, pa nam ne boste več delali krivice, ne nehoti, še manj pa hoteli! Op. ured.

Malčki na odru, ki so peli to našo pesem in ki so govorili na odru, so bili tolmači čuvstev, duše in srca svojega naroda. Bili so njegovi predstavitelji pred odličnimi gosti. Vršili so vzvišeno narodno misijo, in zbrano občinstvo je z gromovitimi aplavzi sankcioniralo to njihovo poslanstvo.

Nastopali so kot klasične priče o vzgoji, ki jo dobivajo v naši narodni šoli, kot priče proti — naj se nam ne zameri, da vpletemo tu to grenko in trpko noto — raznim sumničjem, ki so v prejšnjih, a nadejamo se, da za vedno minulih časih izkušali spravljati to našo šolo v slabo in — krivično luč. Kar in kakor so govorili in peli, je zvenelo kot glasen protest proti takim poizkusom od strani, ki nam ali niso prijazne, ali pa nas ne poznajo. Zgodovinski momenti iz našega vladarskega rodu, ki so jih oživljali naši mali s toliko ljubeznijo in samozavestjo, in narodna pesem, ki so jo pevali z vsem žarom duše, so govorili o dvojni meri vzgoje v naši narodni šoli: zvestobo do širše domovine, do države, in ljubezen do ožje naše domovine — do svojega naroda! Za vladarja, za državo in za svoj mili narod vzgaja naša narodna šola našo mladino! Otroci, ki jih vzgaja ta šola, so žive priče, kako lepo, harmonično se združujeta dva velika pojma: oni zvestobe do države in oni zvestobe do svojega naroda! Kot žive priče so nastopali, da si lahko pošten državljani in pošten Slovenec! Ne, nismo rekli dovolj, zakaj reči moramo iz polnega prepričanja, da je narodno poštenje jamstvo za državljansko poštenje.

Toda, onega večera niso odlični gostje samo gledali, poslušali in občudovali naših otrok; opazovali so tudi zbrano občinstvo in so govorili o njem — kar je tudi naglašal oni odlični Nemec — z odkrito navdušeno pohvalo. In v tem občinstvu so bili zastopani vsi sloji našega življa, od preprostega delavca do inteligenta. Bili so ena harmonično združena rodovina, ki jo vodi ista vzgoja. Javna vzgoja je pri nas verna nadaljevalka šolske vzgoje. Učiteljsvo na naši narodni šoli, ki tako vzorno, s toliko vnemo in vestnostjo vzgaja poverjeno mu mladino, ustvarja temelje za bodočo javno vzgojo. Ne vzgaja nam torej le mladine, ampak je tudi misionar na vzgajanju skupnega našega naroda.

In ker je temu tako, smemo reči, da je naše učiteljsvo graditelj naše narodne bodočnosti, najzaslužnejši sotrudenik na delu za splošni naš kulturni napredek, našo narodno obrambo, naš narodni obstanek na tem ozemlju, ki ga hočemo ohraniti skupni domovini in sebi!

To uoramo posebno naglasiti na naslov odličnih gostov, ki so s toli živo besedo dajali izraza svojemu razveseljenemu presenečenju in ki so s tako živimi in globokimi vtiski odhajali z naše prireditve. Videli so nas in morejo nas pravično soditi: da smo element, ki zaslučuje vsega uvaževanja, dobrohotnosti, enake pravičnosti in podpore od strani državnih činiteljev, ker je vreden vsega zaupanja!

Hvalo, iskreno hvalo izrekamo še enkrat našim narodnim gospod in gospicam pri ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda, ki so dale iniciativo za to velepomembno prireditve, vsem organizatorjem — v prvi vrsti našemu zglednemu učiteljskemu — našemu občinstvu, sploh vsem, ki so kakoribodi pripomogli, da smo pred gosti v tako lepi luči pokazali naše življenje in snovanje, naše stremiljenje, in ki so pripomogli do te — zmage. Da, to je bila res zmaga — dela naše narodne šole!

Zaključujemo z rodoljubno željo v interesu našega prihodnjega narodno-kulturnega in obrambnega dela, da ga ne bo nikdar več našinca, ki bi hotel pobirati kamen, da ga zaluča na to naše šolstvo. Naša, narodna šola je to v najeminentnejšem smislu te besede — naša skupna last, ki smo jo dolžni vsi ljubiti, pospeševati, podpirati in braniti pred vsakim neprijateljskim napadom!

Književnost.

»Zvonček« objavlja v 12. številki tole vsebino: 1. Anton Gaspari: Pesem snegov. (Z bojišča). 2. Ladislav Ogorek: Ivo Trošt. Ob petdesetletnici njegovega rojstva. 3. Ivo Trošt. Slika. 4. Fr. Rojec: Gram. Pesem. 5. Ivan Stukelj: General Svetozar Borojevič pl. Bojna. 6. Andrej Rapč: Dolgčas v posetih. Pesem. 7. Josip Kralj: Jesenski izprehod. Pesem. 8. Ivo Trošt: Dosti kruha. Povest. 9. Orešje: Poleg Cola, rojstni kraj Iva Trošta. Slika. 10. E. Gangl: Marijan in žoga. Pesem s sliko. 11. Andrej Rapč: Dvigajo pete se... Pesem. 12. Davorinov: Pesem o ledenih svečah. 13. Ivo Trošt: Jagoda. Basen.

14. Davorinov: Na ledu. Pesem. 15. Dva vojaka iz srednjega veka. Podoba. 16. Pouk in zabava. Rešitev besedne uganke v 11. številki. Imena rešilcev. Pridi, zvezda naša, prid! (S. Gregorčič). — Uboge ptičice. — Kako globoko je Jadransko morje. — Dijaške štipendije. — 13letni učenec v vojni. — Na bojnem polju. — Le vstani vborni narod moj. (S. Gregorčič). — Kotiček g. Doropolskega. 17. Ob sklepu šestnajstega letnika.

Za patriotske slavnosti — šolske in društvene — izda podpisane v kratkem primerno spevoigro z naslovom »Za brambo domovine«. Delo, ki je zasnovano v muzikalnem oziru po narodnih motivih in je torej tudi v najskromnejših razmerah lahko izvedljivo, ima sledečo vsebino: Uvod, Slovo vojaka, Molitev pred bitvo, V strelnem jarku, Ranjen, Vrnitev, Sprejem v domači hiši. Ker se bo tiskalo spevoigre le toliko izvodov, kolikor se oglasi naročnikov, prosi podpisane tem potom vse tiste, ki reflektujejo na to delo, da se takoj oglase. Cena partituri z deklaracijami vred 1 K 80 vin. — Anton Kosi, šolski ravnatelj v Središču, Štajersko.

Za patriotske priredbe, šolske in društvene, izda šolski ravnatelj v Središču na Štajerskem, tovariš Anton Kosi spevoigro »Za brambo domovine«. Cena partituri z deklaracijami vred 1 K 80 vin.

Utv: Kraguljčki. — V Trstu, 1915. — Založila in izdala knjigarna J. Štoka. — Cena: broš. izvod 80 vin., v platno vezan 1 K 20 vin., po pošti 10 vin. več. — Str. 46. — Lična knjižica obsega 23 Utvinih pesem, namenjenih mladini. Nekatere so prav čedne, mladini bodo v veselje: nežnost in ljubezen veje iz njih. Odmevi dobrega, ljubečega srca! »Prvi snežec« je naravnost klasična pesem. K dosedanjim zbirkam naših mladinskih pesmi se enakovredno uvršča Utvina knjižica. — Ne bomo cepili dlake in kazali na nekatere nekonsekventnosti v jeziku in na tehniške hibe — vse to se da z lahkoto odpraviti ob eventualni novi izdaji. »Kraguljčki« so lepo darilce mladini — to je naša kratka sodba. G.

Učiteljski Ročni Zapisnik v vojnem letu 1915 za šolsko leto 1915/16. — XXII. letnik. — Sestavil L. Jelenc. — Natisnila in založila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. — Cena: Brez kataloga elegantno vezan 1 K 20 vin., s katalogom za 100 učencev 1 K 40 vin., za 150 učencev 1 K 60 vin. — Letos smo dobili svoj Ročni Zapisnik jako skrajšan po vsebini. Zakaj — to nam pove njegov urednik v uvodnih besedah. Vzlic temu je knjižica vrlo zanimiva, saj je tudi ona odmev sedanje vojne s posebnim ozirom na slovensko učiteljsvo. Tudi padlim našim tovarišem je posvetljen v R. Z. spomenik. — Urednikove besede se glase upapolno z ozirom na zmagoslavni konec sedanje vojne in glede na našega naroda in stanu bodočnost. Naj se zgodi tako! — Naj ne bo našega tovariša in naše tovarišice brez letošnjega Ročnega Zapisnika!

Srednješolske vesti.

LUKA PINTAR.

Po dolgem in hudem trpljenju je dne 7. t. m. umrl ravnatelj c. kr. študijske knjižnice v Ljubljani, prof. Luka Pintar, star 58 let. Pokojnik je bil rodom iz Poljanske doline. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, potem je pa v Gradcu študiral slovansko in klasično filologijo. Služboval je kot profesor na ljubljanski gimnaziji, potem pa prišel na mesto, ki ga je svoj čas zavzemal Fran Levstik, namreč na mesto skriptorja v študijski knjižnici ter pred več leti postal njen ravnatelj. — Luka Pintar je bil odlični učitelj in tudi odlični vodja velike študijske knjižnice, posebno mnogo zaslug pa si je pridobil na znanstvenem polju. Z njim smo izgubili enega najodličnejših jezikoslovcev, nemurnega znanstvenika, čigar spise v »Ljubljanskem Zvonu« so tudi nestrokovnjaki z zanimanjem čitali. Zlasti velike so zasluge Luke Pintarja za razlago slovenskih krajevnih imen. Izdaja njegovega Prešerna je najpopolnejše delo. — Blagi pokojnik je bil nad vse postrežljiv ravnatelj študijske knjižnice, pospeševalec vsakega znanstvenega dela in ljubezniv družabnik. Tudi med učiteljsvom je štel lepo število iskrenih prijateljev. — Žestil je vdovo in dvoje otrok, hčerko in sina-zdravnika, ki je sedaj na vojnem polju. — Zaslužnemu znanstveniku in pisatelju in vnetemu rodoljubu je zagotovljen trajen in časten spomin!

ANTON BEZENŠEK.

Kakor poročajo iz Sofije, je tamkaj dne 11. decembra umrl naše gore list, profesor Anton Bezenšek. Rojen je bil leta 1854. v Bukovju blizu Celja. Dvoršivši gimnazijske študije v Celju, je napravil leta 1874. zrelostni izpit v Zagrebu in začel leta 1876. izdajati mesečnik »Jugoslavanski stenograf«. Bezenšek je priredil prvo stenografijo za slovenski jezik. Leta 1879. se je Bezenšek preselil na Bolgarsko in je po naročilu bolgarskega na učnega ministrstva priredil sistem bolgarske stenografije. V svojih mnogobrojnih obiskanih tečajih je vzgojil ali pomagal vzgojiti veliko število bolgarskih stenografov. Začetkom svojega bivanja v Sofiji je bil ravnatelj stenografske pisarne pri narodnem sobranju in obenem profesor na gimnaziji. Pozneje se je preselil v Plovdiv in je poučeval na tamkajšnji realni gimnaziji. Leta 1910. je bil premeščen v Sofijo in imenovan za izrednega profesorja na vseučilišču, kjer je deloval do svoje smrti. Pokojnik je bil tudi sicer literarno delaven in je med drugimi deli spisal tudi bolgarsko slovnico za Slovence in popis Bolgarske. Sodeloval je tudi pri mnogih literarnih in političnih listih. Delovanje slovenskega učiteljsva je vedno spremljal z živim zanimanjem. — Za prerano umrli žaluje pet bratov, soproga in dvoje otrok. Zaslužnemu slovenskemu možu časten spomin!

Umrli je na Dunaju bivši profesor na ljubljanski realki, šolski svetnik Franc Kreminger, star 80 let, ki je nekaj let poučeval risanje tudi na ljubljanskem učiteljskišči. R. i. p!

Za strokovnega nadzornika pouka v risanju na štajerskih, kranjskih in korških srednjih šolah, licejih in učiteljskih je imenovan graški realni profesor Ladislav Pasdirek, in sicer za šolski leti 1916/17 in 1917/18.

Madjarščina v dunajskih srednjih šolah. Naučno ministrstvo je uvedlo na dveh dunajskih srednjih šolah madjarščino kot neobvezen učni predmet. Pouka se lahko udeleže vsi dunajski srednješolci.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Na svoji zadnji seji je sklenila Zveza pozvati vsa okrajna učiteljska društva, da pobirajo redno članarino ter pošljejo prispevke Zvezinemu blagajniku. Ponovno smo poudarjali, da imamo vse pribojlske zahvaliti edino naši organizaciji, ki pa se more gibati le, ako je gmotno dovolj podprta. Za preteklo leto so vposlala le nekatera društva društvene prispevke, za tekoče leto pa sploh nobeno. Tako ne moremo dalje! Res so hudi časi, splošno pomanjkanje in draginja povsod, vendar svojih dolžnosti ne smemo pozabiti, ako hočemo, da ohranimo vsaj to, kar dobivamo sedaj. Opozarjali smo že okrajna društva, da skrbijo po mogočnosti za časa primerno delovanje društev ter ako so vpoklicani društveni funkcionarji, delujejo ostali.

Ze ob začetku vojne smo osnovali »Učiteljski vojaški podporni sklad«, iz katerega bi dobivali podpore po vojni posebno prizadeti tovariši, oziroma oni, ki bi rabili za svoje zdravljenje podpore; a do danes se jih je oglasilo malo, ki bi kaj žrtvovali v ta namen. Res smo prizadeti po teh nesrečnih časih vsi, a vendar so nekateri, ki jih ne zadene tako občutno, in tu se obračamo posebno do naših cenjenih tovarišic, naj ne zaostanejo v teh usodepolnih časih. Zveza je sklenila, naj bi učiteljsvo darovalo v ta sklad mesečno po 1/2% svojih plač, katere vsote bi vsakega prvega pobral šolski vodja ter jih poslal naravnost Zvezinemu blagajniku tovarišu A. Gnusu, nadučitelju na Dolu pri Hrastniku. Slovenskemu štajerskemu učitelju naj so v zgled nemški tovariši, ki so nabrali v ta namen čez 10.000 K.

Ne pozabite na edini naš list, na »Učiteljskega Tovariša« ki ga moramo držati za vsako ceno!

Še enkrat pozivamo vsa društva, da objavijo statistiko učiteljev-vojakov, kakor so to že nekatera storila!

Vsem članom veselejše Novo leto!

Odbor.